

Boross kórházigazgató és vitéz Szentkirályi halálos repülőkatasztrófa.

Tűzfelő nyári nap alatt rohan autónk az uton. Sűrű porfelhő előtünk, betakar és reánk fekszik. Előttünk is autók rohannak. Aztán mindegyik megáll: ringó buzatenger között vagyunk, messzire. Szeged külső, háza fénylenek a napban, előtünk messzi gyárkémény füstöl. És itt, a ringó buzatengerek között, egy keskeny, fekete szántóföldsdvön ott fekszik az össze-tört szárnyaival az acélszürke gép. Törtött csavarok, elferdült kerekek,

csonka légcsonar, véres párna. És néhány csendő, bámészkodó a föl-lésen.

Itt történt kedden reggel az a borzalmas repülőgépkatasztrófa, amelynek áldozatai dr. Boross József, a szegedi kórház igazgató-főorvosa, egészségügyi főtanácsos és vitéz Szentkirályi Kern Dezső százados már halott-hidegen kiterítve fekszenek a törvényszéki bonctani intézetben.

A katasztrófa előzményei.

Nem kell bemutatni Szeged nyilvánosságának a megrendítő katasztrófát két szerencsétlen áldozatát, a főorvost, aki két évtized óta vezeti a városi kórházat, aki késsel kezében gyors pillanatok alatt, amikor gondolkodásra és lassu megfontolásra nincsen idő, szerencsétlen embereket adott vissza a lázas és áldozatos élnek, akik elébe kerültek a kórházi műtőasztalra. A főorvos, aki a nagy szívet, lelket és ésszerű igénybevevő munka után szívesen és örömmel jelent meg pihenőjében, vidám, kedélyes körében és aki szívesen vett részt a vidámságokban éppen úgy, mint tudomány és a kultúra har-cában. És nem kell bemutatni a századosot, aki gépein röptült a háboru alatt, aki aranyosan dekorált bluzzal jelent meg a társaságokban és aki nemrég reve elé tevelte a vitéz jel-zőt is.

Legkisebb fia volt Kern Lajos volt szegedi királyi közigazgató és a háborút mint a legbátrabb, legrettenthetlenebb pilóta szolgált végig. Itt szerzett érdemeiért is avatták vitézzé. Szolid, finom modoru fiu volt, aki bárdolat szerint életében nem ivott meg egy korty szeszt. Egész fiatalon nőtült, felesége Prokisch Ferencnek, az O. M. Bank volt szegedi főnökének leánya. (Prokischnak viszont Aigner-leány, Aigner Károly főispán nővére, volt a felesége.)

Kern Dezső akkor vette föl a Szentkirályi nevet, mikor vitézzé avatták s a névmagyarosítás kötelező volt. Szerette a pályáját s amikor valaki szóba hozta, hogy nem fél-e, rendszerint azt felelte:

— A levegőben nem történhetik könnyen baj. Sok defektust láttam magam is átéltem néhányat, amikor baj nélkül jutottam le a földre. A motorhiba sem föltétlenül végzetes, csakis a gép szárnytörése az, ami megöli az embert. Ilyenkor, ha légörvénybe kerül a gép, — menthetetlen.

Körülbelül két hete van Szentkirályi Dezső Szegeden, többször találkozott a Csolnaker Egyetben apai barátjával,

val, Boross Józseffel s így esett, hogy Borossnak kedve támadt a repüléshez. Amúgy is vállalkozó szellemű ember volt.

— Ezt még nem ismerem, hát megpróbálom.

A múlt hét csütörtökjén az a Szentkirályi felvette a gépjére Boross és körülvette a levegőben néhányszor. A lelkesedni naiv módon tudó Boross úgy örült ennek, mint a gyermek.

— Hívány földi férgek, vizifiaikkerek, — mondta szokott tréfás modorában a reggeli társaságban, nem beszéltek vele. Ezen túl a levegőben száguldok.

Péntekdélután délután a katóliikus

Hogy történt a katasztrófa?

Körülbelül félnyolc óra lehetett, amikor kocsiuk elindultak a repülőterre. Boross József és Szentkirályi-Kern Dezső kivül kiment a repülőterre a százados felesége is gyermekével, valamint felesége nagybátyjának, dr. Aigner Károly főispánnak gyermekei is.

Nem volt még nyolc óra, amikor a ragyogó reggelen kivonattak a hangárból a H—MAEA jelzésű gyönyörű acélszürke gépet.

A motörök elkészítik a csavarokat, még uőljára megnéznek mindent a gondosan. Nincs hiba, az acélszürke gép erős és biztos. Minden rendben van. A két utas fölveszi a pilóta sapkát.

E őször dr. Boross József száll föl a gépbe. Hátral helyezkedik el. Lecsatolja a sapkát. Mosolyog. A motörök le-szifjazzák az ütéshez, amint szokás. Azután gyors mozdulattal föllendül a kormánykerék mellé Szentkirályi, a pilóta-százados, aki vezeti a gépet.

Elindítják a motort. Két motör begigazítja a légcsonart. Dr. Boross mosolyogva integet. Már kis társaság van együtt: a gyermekek, Szentkirályiné és három-négy repülőist. Néhány másodperc: berreg a gép, atán a magassági kormányhoz nyul a pilóta. Guru'ni kezd. Néhány száz méterig gurul a zöld gyepen, azután zökkenő nélkül, szinte szeliden a magasba indul a gép. A gyermekek tapsolnak...

Gyönyörű ívben emelkedik magasba, szabályos köröket ír le a repülőter felett. Kis pőba-körözés, amint szokásos a turák előtt. Lent beszélük: a százados Kecskeméti akarja elvinni dr. Boross.

Nyolcszáz méteren lehetnek. A város felé röpülnek, aztán percek múlva visszalérnek a hatalmas tér fölé. Széles ívekben lejjebb-lejjebb szállnak. Már szinte ki lehet venni a betűket: H—MAEA.

Most a széles u'on, amely a tanyák felől jön a városba, egy uri hintó tőnik föl a porban. Pauer Imre ezredes jön be a városba. A gép egyre lejjebb száll. Száz-százötven méterre lehet, dr. Boross észreveszi az ismerős hintót, vidáman integet le. A kocsi megáll. Vakmerő zuhanással ereszkedik még alább a gép. Most már a pilóta is integetéssel üdvözlí az ezredest. Vakmerő, kis átmérőjű köröket ír le a gép a hintó fölött. Az utarok vidám szavakat kiabálnak le a kocsi felé. Az ezredes látja a vakmerő íveket, harsánnyan kiált a gép felé:

— Ne vicceljete!

A pilóta most majdnem egészen leállítja a motort. Tovább integenek,

Most hirtelen megbillen a gép — alig lehet szótven méter magasban — dugóhúzó-szerű spirális alakban lefelé zuhan. A pilóta látja a veszélyt, t ijjes erővel nekiindítja a gépet: nem használ, sőt ért. A lendülettel a gép még erő-

Növédő Egyesület fényes ünnepélyén vett részt a főorvos és a százados és szinte a nagy vidámságban, szinte percek alatt tűnt el az este. Konfetti szórta, cigányok muzsikáltak, a tombola számai huzták és a sötét esti órákban már nagyon vidám hangulatban volt mind a kettő.

A hangulat csak fokozódott, nem akart véget érni az ünnepélyen. Körülbelül fél egykor még ott látták Boross főorvost egy nagyobb társaság közepén. Innen még a meleg júniusi éjszakában lementek a Tiszára is. Hajnal felé Szentkirályi Kern százados szóban hozta, amit már régen említett: van egy nagyszerű angol utas gép a repülőteren, ami itt maradt, most hogy állandó kereskedelmi légiforgalom húzódik el Szeged fölött, szívesen fölrepül, — meadotta a százados — a főorvossal.

A főorvos kedvet mutatott a kis sétatrepüléshez a nagynevű angol gépen, végül is abban állapodtak meg, hogy a fölrepülés idejét nem tologatják, hanem kedden kora reggel elindulnak. Ez késő hajnalban történt. A vidám hangulat még folytatódott. A nap már régen tüzelni küldte sugarait, amikor dr. Boross József hazaérkezett.

sebb és most már energikus zuhanással zuhan lefelé.

Egy pillanat: az acélszürke gép orra, a légcsonar mélyen befurad a földbe, a szárnyak kettétörnek, a gép, mintha ketté válna.

A két utas előre bukik, előbb értek a földre, mint a gép, a motor maga alá temette őket.

A motor még zug, a gép hátulsó része lehajlik a földre. És az össze-törtött szárnyak alól kilátszik a két véres balttest. Szentkirályi teste szinte a felismerhetetlenségig össze van törve, a koponya szíjjal zúzva. Dr. Boross teste számos sebből vérzik, mély sebek látszanak és dől a vér. Mindketen mozdulatlanok.

A H—MAEA lezuhan a pilóta felesége és gyermeke szemelátára. Késervesen jajgatva szaladnak a géphez. Nem lehet odanézni: a pozdorjává zúzott szárnyak és kerekek alá... Emberek jönnek, nekilendülnek, hogy kiszabadítsák a két embert. Néhány perc múlva jönnek a mentők. Ekkor már mindenki tudja, hogy a két utas halott.

A menő-au'ó elindul a törvényszéki bonctani intézetbe. A töltésen egy tehervonat dohog.

A Délmagyarország munkatársa a helyszínen.

Fél órával a tragikus katasztrófa után a Délmagyarország munkatársának autója kiérkezett a tragikus katasztrófa helyszínére. A repülőteren csendő állja el a bejáratot:

— Nem fogadja senki Szerkesztő urat, nem is lehet bejönni!

A pavilonban tisztek beszélgetnek, elhallgatnak és nem kívánnak semmiről nyilatkozni.

— A parancsnok urnak is más dolga van, nem informálja a sajtó képviselőit.

A hatalmas zöld mező mozdulatlanul csendes, mezei munkások kaszálják a magas füvet. Tovább kell menni az autóval. A pavilon mellett fordulunk be. Keskeny kocsit a 313-as órházról visz be a buzatenger közé. Jobbra a vasúti töltés. A temető keresztszei látszanak. Fölkapaszkodunk a töltésre: innen látszik először a gép.

Magas buzabálák között vág el egy keskeny fekete sáv. Nemrég szántották. Még nem látszik virág. És közvetlenül a temető fala mögött a kis töltés előtt, körülbelül abban a vonalban, ahol a francia katonák sirja van, ferdén kereszbe a keskeny szántóföldön fekszik össze-törtve az acélszürke gép. A nap megcsillan az oldalán. Messzire, ahová a szántó vonala visz, az enygyár kéménye füstölög.

A töltésen csendes kis társaság vár. Szuronyos csendőök, akik vigyáznak a gépre. Biciklis fiatalemberek, munkások. Meg kell kerülni a szántót, lebuja a magas buza mögött, két lé-

pésre fekszik előttem a gép.

Mintha kettévált volna. A törés vonala a két ütés között látszik. Az első rész, ahol a pilóta volt, ahol a motor volt teljesen össze-törtött. Bele van fúródva a földbe. A légcsonar kettétörtött. Az egyik része kettészakadt, a másik darabokra törtött. Szanasztűt csavarok, kerekek. A párkányon rajta a magassági kormány. A baloldali gummikerék-ből semmi sem maradt. A jobboldali kettégörbült. És az ütés roncsain, amely a magasban van, friss vérművek. Ruhafoszlanok. A gép orra alatt apró darabokra törve a baloldali szárny.

És mintha semmi sem történt volna, a hátulsó rész, onnan, ahol dr. Boross ült, teljesen épen maradt, mintha most jött volna ki a gyárból. A jobb szárny a földön fekszik, rajta a megmaradt betűk: A. E. A. A jobboldalon pedig mindegyik betű épen maradt. Hátral a magassági szárnyon egy betű: H.

Most a bizottság érkezett ki. Weber rendőrkapitány fölveszi a jegyzőkönyveket. A szakértők megállapítják hogy nem lett volna semmi baj, ha a gép ezer méter magasban lett volna, mert akkor a dugóhúzó menetü zuhanást ellensúlyozni lehetett volna egy erőteljes motorindítással. A zuhanás nem tartott volna kétszáz méteren túl. És megállapítják még, hogy talán a vidám integetés okozott mindent. A pilóta elengedte a kormányt és leállította a motort...

Az esti szürkületben még mindig ott fekszik a gép össze-törve és véresen a buzatáblák között, a fekete szántón, a franciák sirja mögött. Reggel még egy bizottság száll ki, aztán lezerelik a motort és bevontatják a roncsátört gépet.

A csendő vigyáz. A töltésen egy vonat zörög. A mozdonyvezető int a fűtőnek:

— Nézd a gép...

v. gy.

Sir William Goode akciója a hosszulejáratu külföldi hitelek érdekében.

London, június 2. Sir William Goode, aki a magyar államháztartás szanalása körül elévülhetetlen érdemeiért szerzett, a londoni Times közgazdasági mellékletében terjedelmes és megleghangu cikkben ismerteti a magyar államháztartás és közgazdasági élet jelenlegi helyzetét. A szanalás törénetének részletes ismertetése után Sir William Goode a hitelkérdésről is beszámol.

Magyarország jelen közgazdasági helyzetének legaggasztóbb jelensége — írja többek közt — a kamatlábpolitika. Mindazokban az országokban, azaz Németországban, Ausztriában, Magyarországon, amelyeknek a valutájafeltűnően elértéktelenedett, a kamatlábpolitika alakulását ezideig nem értették és nem magyarázták meg kielégítő módon. Fantasztikus kamatláb maradt érvényben még a pénz stabilizálódása után is. Nyilvánvaló, hogy sem a földmiveltés, sem az ipar hosszabb időn át nem bírja ki a 25—30 százalékos kamatozást. Pedig még ma is ilyen kamatot fizetnek és mindaddig, amíg akadnak kölcsönigénylők, akik szívesen fizetnek ilyen magas kamatlábat, minden ellenintézkedés, legyen az enyhe, vagy szigorú, hiábavaló marad.

A Magyar Nemzeti Bank a diszkontláb 12,5 százalékról 11 százalékra szállította le. Alapában az a vélemény, hogy további kamatlábcsökkentések várhatók. De annak ellenére, hogy az üzleti tevékenység az utóbbi időben nem növekedett, sőt ellenkezőleg csökkent, a hiteligénylés még olyan nagy és nyílt piacon a kamatláb olyan magas, hogy a Nemzeti Bank kamatlába egészen hatástalan marad.

Szembevetendő tény ugyanis, hogy a magas kamatozás ellenére sincs pénzinség. legalább is rövid lejáratu hitelek tekintetében. Ezzel szemben feltűnően nagy szükség van Magyarországon hosszú lejáratu hielre, mert a forgóteke elvesztett a pénz elértéktelenedésének ingoványában és a beruházható tőke megfogyatkozott azokban az években, amikor örülltség volt pénz megvásárlása. Ennélfogva — írja Sir William Goode — Magyarországon az idegen tőkének kitűző alkalom kínálkozik a hosszú lejáratu kihelyezésre.

hajlandósága, ami összehozta az embereket az ő környezetében.

A végzet, amely csak a maga számára gyors, de mások érdekeit, szempontjait nem veszi tekintetbe, — megint nagyon súlyosan csapott ránk.

Az egész világ beleg s a háboru nem követelhetett annyi áldozatot, hogy ne vagdossák állandóan országok, nemzetek fejéhez az európai csodadoktorok a súlyos támadást:

— Sokan vagytok, gondoskodjatok a lecsökkentésről, vegyétek számításba a természies apasztást is.

Akkor aztán közbelép a halál, amely cinkostársával, az okatlan véletlennel indul kerítő utra s elviszi a legjobbjaikat. A nyomoruság, a tehetetlenség halálra szánva kilődik tovább, akit senki sem siratna meg, azon átugrik a végzet, — de aki ezrek életét mentette meg tizezrek könnyeit törölte le s nagy seregek várt, kívánt, szereteti hozzátartozója, valósággal testrésze volt, — annak el kell mennie. Mi pedig még csak nem is zúgolódhatunk, csak allunk lehajtott fővel, némán meredve a levegőbe, amely épp olyan cinkos, mint a föld mérge, sok akadálya s csak érezzük a nagy kérdés súlyát:

— Miért éppen ő? Kinek kellett áldozatul Boross Jóska, a gyermeki lelki, a tisztá életű, az életüket mentő és megtartó tudós, a feledhetetlen jóbarát, a vidámság megtestesítője?

Csak kérdezzük, de sóhajtasunk elszáll, összevegyül június rózsáinak illatával, bolondos pillangók megmámorosodnak tőle, azonban választ épp úgy nem kapunk, mint annyi sok másra ebben a földi életben.

(Sz.)